

SZABADSÁG

The oldest established and largest Hungarian Paper Published Daily

Beolvadt lapok: Magyar Híradó, Magyarok Csillaga, Esti Ujság, Amerikai Hírlap, Magyar Napilap, Magyar Hírmondó, Californiai Magyar Farmer

A legfrissebb és legnagyobb magyar lap Amerikában. — Megjelenik minden nap

NO. 280. SZÁM. THIRTIETH YEAR. Cleveland, New York, Chicago, Pittsburgh, Detroit, csütörtök, 1921, december 1. HARMINCADIK ÉVFOLYAM. EGYES SZÁM ÁRA 2 CENT

SZERTE A VILÁGON MINDENÜTT ROSSZ MOST A PÉNZÜGYI HELYZET

Az amerikai kereskedelmi minisztérium külföldi levelezői meglehetősen sötét képet festenek a világ pénzügyi helyzetéről. — A Frank A. Vanderlip javaslata.

WASHINGTON, nov. 29. A kereskedelmi minisztérium külföldre küldött kereskedelmi tudósítói igen sötét képet festenek Nyugat-európai és a távoli kelet országainak pénzügyi helyzetéről. A jelentések egyikéből sem lehet egyrészt javulásra következtetni, dacára annak, hogy Franciaországban némi megkönnyebbülés tapasztalható a textilipar fellendülésére való tekintettel.

Németország teljes pénzügyi összeomlás áll, egyrészt a márká hirtelen értékesítésére, másrészt az esedékesesítő hirtelen hadikárpótlási közzétételére, valamint a költségvetés rettetésére utalnak. Az utóbbi ebben az évben 110 millió papírmárka rug és biztos, hogy a jövő évben 127 millió papírmárkára emelkedik.

A kormány pénzügyeinak jellemzője a rettetés irányában. A birodalmi bankbankjegyforgalma november elején 91 és fél milliárd papírmárka volt, míg október elején 86 milliárd és június elején 72 milliárd. A bankbankjegyek a bankjegyeknek csak 1,2 százalékát fedezik.

A közgazdasági helyzetet tekintve a nyár folyamán az Egyesült Államok gazdasági helyzete nem mondható rózsásnak. Eleinte azt remélték, hogy a bevételök vagy 177 millió font sterlinget meg fogják haladni a kiadásokat, azonban most már az látszik valószínűnek, hogy deficit lesz.

Franciaországban fellendülés indult a textilipar és a bútartermés 46 százalékkal nagyobb a tavalyinál, azonban a külkereskedelem mérlegében károsan változott meg, amennyiben a múlt évben a textil meghaladta a behozatalt, az adójövedelem összege itt is nagy eselődést okozott.

Olaszországban is alaposan megfogytakozott a kormány védelme, azonban nagy sejtés az, hogy megszűnt-e a házi és kenyérszükséglet a kormány részéről. Az év elején csak vagy fele a tavalyinál, akkor csak gyűlöletet támasztunk, de pénzért nem kaphatunk. Ha azonban nagylyukú, okosan nagylyukú leszünk, akkor megkaphatjuk és hiszem, hogy meg is fogjuk kapni a követeléseinket és az a jó, amit eszelkedtünk, számszorosán fog visszazáranni reánk.

COX VOLT KORMÁNYZÓNAK MEGHALT AZ ÉDESAPJA.

DAYTON, nov. 29. — Gilbert Cox, a volt kormányzó, James M. Cox atya meghalt az éjszaka 88 éves korában otthonában, Camden-ben. Hét gyermeke és 92 éves nővére gyászolják. A Butler megye egyik legfrissebb telepe volt. Ottani farma most a volt kormányzó tulajdonában, aki a lakóházát régi eredetiségben gondozta.

A hátralékosok

Halál vár a lengyelek vöröseire

Halálbüntetést szab azokra, akik a kormány megdöntésére töreksenek.

FEHÉR TERROR KÉSZÜL.

BERLIN, nov. 29. — A Sejm, a lengyel parlament drasztikus törvényt készült hozni a kommunisták ellen. A törvényt már elfogadta első olvasásban a képviselőház, bár eleinte ellenzte Sobieski igazságügyminiszter, aki azonban végül is meghajolt a Sejm-nek mint a nemzeti akarat képviselőjének döntése előtt.

A törvényjavaslatot ellenzi a lengyel szocialista párt és a Bal Szárny paraszt párt, de a nemzeti demokraták és a Centrista parasztpárt alkotják a többséget s így ők döntik el a javaslat sorsát.

A javaslat rendkívül szigorú. Kegyetlen. Kimondja, hogy 1. halálal büntetendő az, aki kísérletet tesz a meglévő kormány megdöntésére, 2. husz év börtönlésre sujtandó az, aki a megdöntésre való készülődésben részes.

Jellemző, hogy enyhítő körülményekről nem tesz említést. Ha a bíróság megállapítja bármelyik tény, a büntetés automatikusan következik. A második szakasz, ami a készülődésre vonatkozik, olyan általános, hogy bármire vonatkoztatható. Mivel például a kommunista mozgalomnak az a célja, hogy új társadalmi rendet teremtsen, az a pusztán tény, hogy valaki a kommunista párt érdekében dolgozik, úgy értelmezhető, hogy a meglévő kormány megdöntésére készülődik.

A javaslatnak nem az a célja, hogy fegyveres felkelésnek vegye elejét, hanem inkább az, hogy megszüntesse a lengyel munkásság politikai működését. A nemzeti demokraták, akik attól félnek, hogy a szabad választójog mellett a választások alkalmával igen sok szavazatot kapnak a velük versenyző pártok, ennél fogva azokat a pártokat akarják tönkretenni. Evégett igyekeznek bolshéviki ellenes hangulatot teremteni úgy a sajtókon, mint szóbeli agitálás útján. Biztosra vehető, hogy a legkegyetlenebb fehér terror lesz a dolog következménye.

A nemzeti demokraták malnára hajtja a vizet az a körülmény is, hogy Pilsudski marshall, aki versenyzett velük a nép kegyéért, igen népszerű lett a pártfogoltja. Petlura generális miatt, aki előnyökben nem tudott biztosítani Lengyelország részére, ellenben Oroszországot a lengyel ellen haragította.

A felső-sziléziai kérdés megoldása is a nemzeti demokraták franciabarát politikájának szerzett elismerést, a demokraták ezt az alkalmat tartják a legkedvezőbbnek a hatalomra jutásra.

A CSAPATOK ELHAGYÁK V. VA. BANYAVÉDKÉT.

WASHINGTON, nov. 29. — A Camp Knox és Fort Thomas Kentucky. katonai állomásokra a West Virginiai bányászokra a rend helyreállításra végett kivezényelt csapatok parancsot kaptak, hogy térjenek vissza állomáshelyeikre.

Ezeknek a csapatoknak vagy 500 a létszáma, s távozásukkal nem marad szövetségi katonaság rendőri szolgálatban a felzárkított vidéken. Az Ohio és New Jersey államok területéről kirendelt csapatokat már pár héttel előbb visszarendelték.

TANUSZÉKBE ÜLTETTÉK SAJÁT VÉDELMEBEN ARBUCKET, AZ ÖLÉSSSEL VÁDOLT KOMÉDIÁST

A vallomásaiban határozottan tagadta, mintha bármiképpen is ő lett volna az oka a Miss Rappe halálát okozott sérüléseknek.

Ő MÉG SEGITETT IS A SZENVEDŐNEK.

Nem a Miss Rappe, hanem Miss Delmontot fenyegette meg azzal, hogy kidobja az ablakon.

SAN FRANCISCO, nov. 29. A halált okozott súlyos testi sérítés büntetéssel vádolt Roscoe (Fatty) Arbuckle tegnap végre mégis csak a tanuszekbe ült, hogy a maga részéről is csatlakozzék ahhoz a kerek tárgadáshoz, amelyet eddig helyette a körmönfont ügyvédjei végeztek el. A tanuvallomásaiban, amely a tárgyalási nap legnagyobb részét elfoglalta, természetesen tagadja azt, mintha ő okozta volna a Miss Rappe halálát.

Sérüléseit. Sőt ellenkezőleg, ő a jó fiú, volt az, aki a szegény leányt segítségére sietett. "Őt találtam Miss Rappe", mondotta a vallomásaiban. "A St. Francis szállóban volt lakásom fűrdőszobájában, nyolcszörge és kínokból felfutottam. Egy ágyra segítettem és visszatértem a fűrdőszobába. Amikor ismét visszamentem a szobába, már a földön fektett, nyögve és jajgatva, mint az ölt. Mindent megvettem a segítségére, amit csak tehettem és később mások is csatlakoztak hozzám, akik a szomszéd szobákban vettek részt a szórakozásban."

Az állításai szerint nem Miss Rappe, hanem Miss Delmontot, a feljelentőt fenyegette meg azzal, hogy kidobja az ablakon, mert oly botránnyosn viselkedett. "En nem hallottam, mintha Miss Rappe bármi érthető szavakat is mondott volna", folytatja. "Nem mondta azt, hogy: 'Ő bántott'. Noha ő volt az, aki a fonográfot a lakásba hozta, a táncban nem vett részt."

Elismerte, hogy volt szeszital és hogy ő is ivott belőle. Az italt a lakótársa, Fishback hozta. Ő a maga részéről az egész társasághoz csak Miss Rappe és Semmehert ismerte. Azt sem tudta, hogy ott társaság lesz együtt, csak akkor, amikor hazajött. Mialatt azok mulattak, ő a maga részéről egy más találkozáshoz gőltözött. Amikor átment a saját szobájába, ezt azért tette, mert ott ahhoz a találkozáshoz akart átöltözödni.

"Bezártam a szobámat, hogy a leányoktól és a többiekét távolítsam. És ekkor mentem be a fűrdőszobába. Az ajtó Miss Rappeknak felfregő testébe ütközött. Ekkor tudtam csak azt, hogy ott van a szobában."

"És erre mit csinált ön?" kérdezte Friedman ügyvédje, lyesettes, aki a kereszkérdést vezette. "Feleltem meg a fejt magasra tartottam."

"Kérdezett föle valamit?" "Egy szót sem. Ő csak nyögött és kapkodott a levegő után."

"Hogy jutott a fűrdőszobából az ágyhoz?" "A saját lábán, azonban én segítettem neki."

Azután elmondta, hogy amikor visszatért a szobába, Miss Rappe a földön felfregve talált. Ekkor ágyba segítette. A leány ekkor sem szólt, hanem csak jajgatott, fogta a gyomrát és göreszkömbölygött. Ekkor aztán kiment a szobából, mondja a vallomásaiban és Miss Prevosttal találkozott, a kinek elmondotta, hogy Virginia rozslat van. Miss Delmont nem látta sehol. És azt se tudja, hogy mennyi időt töltött a szobában.

A vádlottat szemmeláthatólag izgalomba hozta az erős kereszkérdés és meglehetősen (Folytatás a 3. oldalon).

NINCS MÁR BRIT KATONA FRANCIAORSZÁG FÖLDJÉN.

CALAIS, nov. 29. — Az utolsó hét tisztje és 36 közelegénye a francia harcra terrelt, zényelt négy és fél milliót hadiseregnek is elhagyta hét évi ottani szolgálata után Franciaország határát.

ÉLJEN HÁT A HAZASSÁG.

Eszentul férjhez mehetnek majd a postamesternök, rendel a postaiügyi miniszter.

WASHINGTON, nov. 29. A postamesternök tudvalevőleg, eddig nem mehetek férjhez, csak azzal a feltétellel, ha új bondot adtak és újra letették a vizsgát. Ezt a régi rendelkezést W. Hays postaiügyi miniszter a tegnapi napon eltörölte.

De az volt még a legjobb esete, hogy a postamesternök új civil service vizsgát kellett letennie és új bondot adnia. A legtöbb esetben, ha férjhez ment, elveszítette az állását.

Ez az állapot most teljesen meg fog szűnni. A postaiügyi miniszter rendelete általános nagy megelgedést okozott.

A TENGERI FEGYVERKEZÉSNEK MÉRSEKLÉSE DOLGÁBAN IMMÁR KÜSZÖBÖN ÁLL A MEGEGYEZÉS

A legilletékesebb forrásokból vett hírek szerint a vonatkozó megegyezés valószínűleg már a legközelebbi nyílt ülésen szóbajön.

MEGMARAD AZ AMERIKAI JAVASLAT.

Ugy a francia, mint angol részről ellenzik a tervbevetett új nemzetegyeztést.

WASHINGTON, nov. 29. — Biztosra vehető az, hogy a haditengerészeti fegyverkezés mérséklésének kérdésében véglegesen megmarad az a tengeri 5-5-5-erőarány, amely a Hughes amerikai külügyminiszter eredeti javaslatában foglaltatik.

Az erre vonatkozó hivatalos kijelentés a hatalom részéről már a közel jövőben várható és ez lesz a világtörténelem első komoly jelentőségű lépése a fegyverkezés mérséklésének irányában.

A legilletékesebb helyről vett értesülések szerint az, az ellenállás, amely az ilyen megállapított erőarányban szemben jelentkezett, immár teljesen megértett.

A vita, amelynek során Amerika megmarad az eredeti álláspontja mellett, szemben a Kato japán tengerügyi által Japán részére javaslatba hozott 70 erőarányával, lassan folytatódott egészen máig, amikor az az összes ellentétek megszüntek tekinthetők.

Valószínű, hogy a vonatkozó hivatalos kijelentés már a legközelebbi teljes és nyilvános ülésen, még e héten meg fogják tenni.

A NEMZETEGYEZÉS.

A Harding elnök által tervezett új nemzetegyeztés ellenében erős ellenzék keletkezett két nagyhatalom, Anglia és Franciaország részéről.

Arthur Balfour, az angol külügy miniszter egy interjú során azt a kijelentést tette, hogy az ilyen nemzetegyeztésnek, amennyiben az Anglia támogatását is akarná elérni, nem lehetne egy vonaloz mozogása a jelenlegi Nemzetek Ligájával, hanem különálló funkciókat kellene betöltenie.

"Két ligára egyáltalán nincs szükségük." — mondotta Balfour.

Bövebben nem volt ugyanahajlandó nyilatkozat, azonban a rövid kijelentésből is arra lehet következtetni, hogy a jelenlegi Nemzetek Ligáját pártfogja és ellene van annak, hogy Washington, különösen Washingtonban évenként nemzetközi konferenciákat tartsanak.

René Viviani, a francia külügy miniszter jelenlegi vezetője viszont ellene van annak, hogy Nemzetörszöveget is beleveggyék ebbe a nemzetegyeztésbe, holott a terv az volt, hogy Nemzetörszög meghívása legyen a kezdő lépés az alakulás felé.

"Miért kell nekünk Nemzetörszög is belevenni a nemzetegyeztésbe? Mi az, aminek a megváltásában rája is szükség lenne?" kérdezte Viviani.

A FRANCIA SAJTÓ.

PARIS, nov. 29. — Tekintettel arra, hogy hivatalos jelentés még nem érkezett az itteni hivatalos körök egyelőre nem nyilatkoznak arról a tervről, amely szerint Nemzetörszöveget is meg kellene hívni a konferenciára. Annál hangosabb azonban a francia sajtó.

A sajtó hangulata hatalmas tiltakozásokban nyilvánul meg. A Liberté "Ostobaságok a washingtoni konferencián" cím alatt igen élesen beszél a következőkben.

"Miért kell arról beszélni, hogy Washingtonban egy új népligát csináljanak? Miért kell ennek az új liganak a wikipuit egyszerre megnyitni Németország előtt, amely háttérrel (Folytatás a 3. oldalon).

Aki vissza tud emlékezni az elmúlt összes életeire is

A gyilkossággal vádolt postamesternő. — A végzetes kristálygömb. Élet és halál.

ORLANDO, Fla., nov. 29. — Lena M. T. Clarke ezelőtt postamesternő volt West Palm Beachen. A postamesternő hivatalból azonban valaki ellopott harminckétezer dollárt. A lopással kapcsolatban némi revolvergolyók röpökdték a levegőben, minek következtében F. A. Miltmore, volt West Palm Beach-i lakos, kimúlt az élek világából.

Mindzeket után Lena M. T. Clarke a bíróság elé került, ahol gyilkossággal vádja alatt vonják felelősségre. Ez a tárgyalás egyike a legérdekesebbeknek. A Clarke leány adja a spirítuszát, a tulvilággal érintkező hölgyet. Alldandóan egy kristály gömböt hord magánál és abba bámul, mielőtt a hozzá intézett kérdésekre felelne.

Ezeknek a feleleteinek a során a kö-

zönség egyik kacsagásból a másikba esik. A leány többek között pontosan beszámolt az eddigi életeiről. Elárulta, hogy szentannya volt az Éden kertjében, mikor az Ur a csillagrendszert megismalta. Később Egyiptomban tartózkodott, mint Isis istennő. Még később színesző volt, ő volt az, akinek Shakespeare Ophelia szerepét írta.

Elismerte, hogy volt szeszital és hogy ő is ivott belőle. Az italt a lakótársa, Fishback hozta. Ő a maga részéről az egész társasághoz csak Miss Rappe és Semmehert ismerte. Azt sem tudta, hogy ott társaság lesz együtt, csak akkor, amikor hazajött. Mialatt azok mulattak, ő a maga részéről egy más találkozáshoz gőltözött. Amikor átment a saját szobájába, ezt azért tette, mert ott ahhoz a találkozáshoz akart átöltözödni.

"Bezártam a szobámat, hogy a leányoktól és a többiekét távolítsam. És ekkor mentem be a fűrdőszobába. Az ajtó Miss Rappeknak felfregő testébe ütközött. Ekkor tudtam csak azt, hogy ott van a szobában."

"És erre mit csinált ön?" kérdezte Friedman ügyvédje, lyesettes, aki a kereszkérdést vezette. "Feleltem meg a fejt magasra tartottam."

"Kérdezett föle valamit?" "Egy szót sem. Ő csak nyögött és kapkodott a levegő után."

"Hogy jutott a fűrdőszobából az ágyhoz?" "A saját lábán, azonban én segítettem neki."

Azután elmondta, hogy amikor visszatért a szobába, Miss Rappe a földön felfregve talált. Ekkor ágyba segítette. A leány ekkor sem szólt, hanem csak jajgatott, fogta a gyomrát és göreszkömbölygött. Ekkor aztán kiment a szobából, mondja a vallomásaiban és Miss Prevosttal találkozott, a kinek elmondotta, hogy Virginia rozslat van. Miss Delmont nem látta sehol. És azt se tudja, hogy mennyi időt töltött a szobában.

A vádlottat szemmeláthatólag izgalomba hozta az erős kereszkérdés és meglehetősen (Folytatás a 3. oldalon).

A Harding új üzenete

Az elnök a kongresszushoz elsősorban gazdasági üzenetet fog intézni.

WASHINGTON, nov. 29. — Harding elnök a kongresszusnak jövő heti megnyitása után az elnöki üzenetében elsősorban és csaknem kizárólag csak a közgazdasági kérdésekkel fog foglalkozni. Valószínű, hogy az elnök személyesen fog megjelenni a kongresszus előtt és személyesen olvasssa fel az üzenetét.

Az üzenet legnagyobb része a kormány ama munkálkodásáról fog foglalkozni, amelynek a célja az, hogy az ország igazgatását az igazi "biznisz" alapra visszavezesse és azokkal a tárgyei viszonyi ténykedésekkel, amelyek szükségesek, hogy az ország közgazdasága a rendes kerékvágásba visszakerüljön.

Harding a beszédjében a vonatkozásokban ezeket fogja majd érteni: Az új költészetek által elérni remélt megakartások.

Komoly felhívás arra, hogy siettessek az új vámtarifajavaslat keresztülmenetét. Új adójavaslatok, illetve ez irányban törvényhozást nem fog sürgetni az elnök ez alkalommal.

Pótlást fog sürgetni a kereskedelmi tengerészetről szóló javaslatához.

Hogy vajon ajánlani fogja-e a volt katonák kártalanítására vonatkozó revidált javaslatot, aki egyelőre még tudni nem lehet.

SOK ITALARUT TALALTAK HADI AKNASZEDŐHÁJON.

PORTSMOUTH, Va., nov. 29. — A Redwing hadi aknaszedő, 60 főnyi legénységével tengerészeti őrizet alá van véve a Hampton Roads submarine állomásán, minthogy azon nagymennyiségű pálinkát találtak és koboztak el múlt este. A vizsgálatot elrendelték. Az elkövetett itál kanadai whiskeyből, kifűző valódi brandikből és kuba rumból áll.

SZABADSÁG

The oldest established and largest Hungarian paper in the United States

Thirtieth year. Published daily by
The Szabadság Printing & Publishing Co.
 (An Ohio Corporation, Dr. Andrew Cserna, President; B. K. Cserna, Sec'y-Treas.)

Founded by
E. T. KOHÁNYI

Alapította
KOHÁNYI TIHÁNY

DR. ANDREW CSERNA, Editor

Published at
700-710 Huron Road (P. O. Box 171) Cleveland, O.
 Telephone: Bell, Main 3534. Central 1237.

Subscription Rates: Annual \$10.00; Six Months \$6.00; Three Months \$3.50. Single Copies 10 Cents.

Entered at the Post Office at Cleveland, O. and admitted for transmission through the mails as Second Class Matter.

Post Office: Room 603 Tribune Bldg., 154 Nassau St., New York.

Izgatott a társaság.

Előkezelések Washingtonban.

A WASHINGTONI társaságban nagy az izgalom. Nem csoda. Annyi az idegen, hogy azon nem csak egymás lábát tapossák le, de a bennszülöttek is. Már pedig ezt a rengeteg és nagyvonalú idegent szépen kell fogadni, jól kell velük bánni, meg kell őket becsülni és főleg — meg kell nekik adni a kellő tiszteletet.

Es itt van a bibi. Itt rejlik az izgalom tulajdonképeni oka. Ezek az európai urak roppant kényes teremtések és igen sokat adnak az etiketre. Az a rengeteg cím és jelleg pedig, amivel ezek az európai urak rendelkeznek — amikről nálunk Amerikában az emberek legtöbbször semmit se tudnak — könnyen zavarba hozhatja a legraffináltabb háziasszonyt is, mikor arról van szó, hogy az ebédő asztala mellett, milyen etiket sorrendben helyezze el a vendégeit.

Nagy kérdés például — Viviani, aki volt miniszterelnök, rangban előkelőbb helyet foglal-e el, mint például Van Karnebeck, aki aktualisan külügy-miniszter és a hollandi delegáció elnöke?

Tokugawa japán herceg vajjon előbb jön számításba, mint Baron de Cartier, a belga nagykövet?

Es így tovább.

A helyzet kissé már tragikus is. A régi amerikai humor és hidegvér eltűnt. A szenátorok, akik eddig legfeljebb esodákozva olvastak az újságokban mindenféle európai rangokról és a rangokáságról, most kinyitották a szemüket, és megaragadtak. Már morgások vannak és sértődések és veszekedések.

Az még rendben lenne, hogy rangban a kabinet tagjai megelőzik őket a konferencia asztalánál, de egy zseniális szenátor miért jöjjön előbb számításba, mint egy utahi?

Ezek a kérdések eddig inkább csak a szenátorok feleslegét érekeltek. Most azonban átragadt magukra a honatyákra is, akik már egyáltalán nincsenek megelégedve a helyzettel, ha mondjuk a francia kamara egyik tagja előnyben részesül övelük szemben.

Ugyanígy a hírlapírók. Feltételek, irigyek és hiúk. Az állandó, bár titokban tárgyalt kérdés — New York előkelőbb-e mint London, ennek következtében melyik város lapjainak van privilegiuma, mondjuk a telefon előtt használják?

A legokosabb lenne elküldeni Spanyolországba egy pár hidalgért. Ezek a spanyolok — hiszen az udvaruk a letehetesebb udvar az egész földkerekségen, legfeljebb Jaques Lebadyé volt még olyan előkelő Szaharában — ezek a spanyolok el tudják igazítani a vitás kérdéseket.

Aztán a meghívók. A meghívók szövegezése körül állandó sürölődések vannak. A címzés körül apró viharok dúlnak. Az időpontok megválasztása néhol mosolyt, néhol könnyet, néhol pedig gúnys kacsaj vált ki — a konkurrens háziasszony részéről.

Ez a szövegezés még a kinaik csinálták meg a legjobban. Egyáltalán semmiféle etiket formához nem ragaszkodtak.

Es az ő formulájuk a legjobb. "Mr. Ling és én egyhányan újságírói tiszteletre ma este félhétkor kis vacsorát rendezünk. Ugy érezzük, az a kis estély nem lenne teljes, ha ön nem venne részt rajta és nem kösölna meg egyhányan. Kinából importált gyümölcsöt. Az egész nem fog tovább tartani egy óránál. Kérem, jöjjen el. Nevegyen fel frakkot."

Es még a kinaikra mondják, hogy imadják a ceremóniákat.

A MAGYAR MULT.

A Szabadság részére írta: DR. ALEXANDER BERNÁT.

A MAGYAR most folyton a jövőn töprendik; mi lesz velünk, kiket kifosztottak, megcsontítottak, újabb meg újabb izgalommal megrohannak? Látni látjuk, hogy mind lesben állnak körülöttünk és várják az alkalmat, hogy megrohanjanak. Most, hogy mi magunk elhárítottuk Károly kísérletét és egy nap alatt végeztünk vele, elfogtuk, ártalmatlanná tettük, azt várhatjuk volna, hogy a szomszéd államok, ha meg nem is dicsernek, de leg alább hallgatnak. E helyett mobilizáltak és mindenáron be akartak vonulni. Ha a nagy entente a legenergikusabban utját nem állja ennek, most véres harcok dúlják a magyar földet, mert ingyen nem léptek volna magyar területre. Persze csakneknek, szlávoknak, románoknak rossz a lelkiismeret. Ők tépték szét az országot és kapva-kaptak az úriúgyon, hogy végleg végezzék velünk. Tehát ez a helyzetünk. Milyen lesz a jövőnk? Mi vár ránk.

Ezekről a kérdésekről szeretnénk elmélkedni, ez most minden magyar embernek a gondja, az izgalma, az akaratja, az érdeke, az amerikaiaké is. De nem politikai akarunk, mert a politikai jövőt senki ki nem számíthatja, hanem a szellemi szempontjából akarjuk nézni a helyzetet. De erre a célra fáklyáinkkal a multba akarunk bevilágítani. Hátha ott találunk, ami utbaigazít a jövő dolgában. Később majd átterünk a jelen vizsgálatára és ezekből vonjuk le következtéseinket a jövőre néve. Mult — jelen — jövő egy nagy láncot alkotnak, nem szabad csak egy-egy gyűrűt nézni, mert csak az egész adja meg egy nemzet életének igazi értelmét.

töröknek, de a magyar megmaradt magyarnak. Hol győztek, hol vereséget szenvedtek, a török egy ideig egy nagy részét az országnak elfoglalta és vagy százötven évig bírta; ugyanakkor a magyar király is inkább idegen volt, mint magyar király, de a magyar maradt, ha még annyi feudális nagy ura beáldott is a királynak. Nem lehetett ez a nemzet elpusztítani. Pedig akkor a nemzeti eszme sem volt oly világhatalom, mint manapság. De a magyar büszkeség, a magyar függetlenségi eszme élt, majd Erdélyben gyűjtött erőt, majd a felföldön kapott lángra, hol véres felkelésekben jelentette, hogy él, hol csendben készült szebb időkre, majd fegyverrel támaszkodott, majd a szellem erejével küzdött, de lebirhatatlan volt. Ezt az erőt a magyar őshazájából hozta magával, de az elnyomás kiérlelte is folyton növeltek. Idegenek voltak Európában, de megismerték bennünket. Ha ezt a nevet hallom magyar, a német kabát szűkült rajtam, éneki a német költő. Valóban ez a név magyar, soká azt jelenti a világon: büszkeség, hátróság, függetlenség, szabadság. Most nagyon rosszul bántak velünk a világhatalmak, de talán már meg is sajnálták. Csak a szomszédok agyarkodnak ránk, de ebben is van bizonyos irigység, tehát elismerés. Azt mondják, elnyomtuk a nemzetiségeket. De a nemzetiség feltérköv elemei büszkék voltak, hogy hozzáink tartoznak, a tót, a horvát, a sváb, még a román is. Később, az igaz, jött a feketlen igazítás, de nagyon mélyre nem hatott. Elejét vehettük volna, ha okosabban lettünk volna. Egyszerre egész Európában rossz hírnéket kellettek és mint hogy idegenek maradtunk Európában és igazában nem ismertek bennünket, a rossz hír terjedt és tönkre tett bennünket. Hiába volt minden. Aki idegen hozzáink jött, kongresszusok, gyűlések, tárgyalások, el volt ragadtatva, de nem használ semmit. Azt tudták, hogy itt egy nagy kulturájú nép lakik, ismerték tudósainkat, költőinket, festőinket, zenészeinket, nagyon jól tudtak különbözni tenni köztünk és szomszédaink közt, de a politika boszorkányai kavarták az üstöt, fűtötték önző érdekek pokoli tüzevel és így döntöttek romokba egy virágzó, egy feltérköv országot. Odadobtak bennünket például a gonosz szomszédoknak. Mily tudatlanok a politikusok és mily hatalmasak, ha győznek!

I. IDEGENSEGUNK.

Történelmi sorsa a magyarságnak, hogy kezdetül fogva vadonat idegen volt Európában. Se nyelvben, se verben nem volt itt rokona. Elfoglalta azt a gyönyörű országot a hódító jogán, akkor mikor Európában még hódítani lehetett. Szerencsétlenségére volt-e ez a magyarok? Nem hiszem. A folytonos támadások ellenkezőleg gerincses tettek. Egy nagy baj fenyegette, az hogy a hatalmas szomszédok föl fogják színi, magukba olvasztani. De ime a multnak egyik nagy és biztató tanulsága: ezt a veszélyt kikerültük. Fajta a foguk erre a nagyszerű földre, szlávoknak, németeknek, később a

amikor már sikerült megfejtenünk, a királyok életének történetét, valamint a velük együtt eltemetett királynéknak életének történetét, ugyszintén márványból készült apró emlékműket, a melyek a királyok életéből egyes jeleneteket ábrázolnak, csodálatreméltó hüszéggel — feltárv a kornak minden, az idő által feltéve őrzött, titkát.

A felfedezés erősen ki fogja tolni a történelem eddigi határait, kiszélesíti a perspektivákat, új nevetek hoz forgalomba, új történeteket, amiket majd a gyerekeknek meg kell tanulniuk. A régészek új anyagot kapnak. És új anyagot kap az emberiség a gondolkodásra. Új látsást. Újra meglátást annak, hogy a régi korokban mennyire ugyanaz lehetett az ember, ami ma — legfeljebb más jelszavakkal élt és más ruhát húzott a testére.

Huszonhat ethiopiai király sírját tárja fel a tudomány.

Régi korok emléke a modern életben.

A HARVARD egyetem tudósai, több tanár, egyenlőleg, vagy tíz esztendőn keresztül, kutatásokat végeztek Egyiptomban és Etiópiában. A régi korok emlékeit kutatták, a régi korok maradványait, amik elveztek a mi modern emberiségünk számára és elmutt korok tudósai már le is mondták róla, hogy valaha megtalálják őket.

Elsősorban huszonhat ethiopiai királyt kerestek, huszonhat királyt, akik első uralkodói voltak ama országnak, amely annak idején, vagy ezekben Krisztus előtt, forradalmat rendezett. Egyiptom ellen és meg is hódította azt. A huszonhat első király emléke élt csak, szinte matematikai biztonsággal ki tudták szánítani, mikor élték s hogy egyáltalán voltak, a nevüket azonban senki se tudta, még kevésbé a közelebb álló körülményeket. Gebel Barka mellett, a melyet a régi Napatanak neveztek — ez volt Etiópija fővárosa — ásták a Harvard tudósai, itt koronázták a tiszteztendő fíradozásukat végül nagy siker.

Egy piramisban megtalálták a huszonhat sirt, köztük Tírhaque király sírját, akiről Izsaiás könyvében esik szó. Ez a király és négy társa tartotta leigazva Egyiptomot.

De még ennél is többet értek el. Nemesak a sírokat találták meg épségben, de hieroglifákat,

amikor már sikerült megfejtenünk, a királyok életének történetét, valamint a velük együtt eltemetett királynéknak életének történetét, ugyszintén márványból készült apró emlékműket, a melyek a királyok életéből egyes jeleneteket ábrázolnak, csodálatreméltó hüszéggel — feltárv a kornak minden, az idő által feltéve őrzött, titkát.

A felfedezés erősen ki fogja tolni a történelem eddigi határait, kiszélesíti a perspektivákat, új nevetek hoz forgalomba, új történeteket, amiket majd a gyerekeknek meg kell tanulniuk. A régészek új anyagot kapnak. És új anyagot kap az emberiség a gondolkodásra. Új látsást. Újra meglátást annak, hogy a régi korokban mennyire ugyanaz lehetett az ember, ami ma — legfeljebb más jelszavakkal élt és más ruhát húzott a testére.

200 LADA SÖRT VETTEK ZÁR ALÁ A RAKPARTON.

TALEDÓ, nov. 29. — A szövetségi hatóságok egy 36 láb hosszú kabin-hajót, egy hét üléses autóbusszt és 200 lada kanadai sört vettek zár alá és ko-boztak el a Wheeling és Lake Erie rakparton s azt hiszik, hogy ezek nagyborszábas csempészállalat tulajdonai, akik rendszeres italcsempésznek üznek Kanada és az Egyesült Államok közt.

A kis közös ezeltől Mildred néven volt ismeretes, de azt befestették, s No. 1172 számot festettek rá. A hajó Clevelandból van regisztrálva.

1500 LETARTÓZTATÁS SZESZITALOK MIATT.

COLUMBUS, O., nov. 29. — Ezeröttszáz pálinkafőzőt és törvényszegőt tartóztattak le és itéltek el a proibíciós ügynökök működésének eredményeként az állam területén március óta, mondja Parker felügyelő jelentésében.

Megállapítja azt is, hogy Ohio állam területén vajmi csekély fő, vagyis bond-pálinka került fogyasztásra. A most eladásra kerülő pálinka legnagyobb része kukoricából készült vagy közönséges alkohol, megvizezve és megfestve.

WINDSOR, W. Va., nov. 29.

— Az egyik helyi villanyos lép mentén közel félmillió tonna kőszén van felhalmozva. telep Ohio, West Virginia, Pennsylvania több városát látja el villamos árammal. Ez a szénmennyiség gyúlt ki, s d. n. Dél-Ausztrália, melynek lakossága kevesebb egy milliónál, tudták azt coltani.

AUSZTRÁLIA FELKAROLJA HÁBORUS VETERÁNJAIT.

PERTH, Ausztrália, nov. 29. — Dél-Ausztrália, melynek lakossága kevesebb egy milliónál, tudták azt coltani.

LLOYD GEORGE INDULÁSA HALASZTÁST SZENVED.

LONDON, nov. 29. — Lloyd George miniszterelnök valószínűleg képtelen lesz szombaton az indulásra Washingtonba, amint azt hivatalosan jelentik. A kormányoktól különben minden január elseje előtt induló hajóra fenntartott magának helyet, de azt hiszi, hogy december közepé körül minden körülmények között utra kelhet.

INDIANAPOLIS, nov. 29.

— A szövetségi bíróság esküdtésze bünsőnek mondotta ki James A. West városi bírót és másik hat logansportri lakost az italtilalmi törvény kijátszását célzó összeesküvésben. Anderson bíró West bíró két évi, a Leavenworth-fegyintézetben kitöltendő elzárására ítélt.

Csókolj, csókolj tedrága angyal

Kis szerelmi zsebnótár.

URAIM, figyelem. Hölgyeim, még nagyobb figyelem. Szomaházy Istvánnak, e könyved és szimpatikus magyar írónak az "Előadások a feleségek akadémia" című regénye nyomán — bár ennek csak a freudi öntudat alatti érzéklésve — Ben Baker, a chicagói North Western egyetem seniorja, szerelmi kiskáttét nyújt át kezdőknek és gyakorlóknak. Szerelmi kis utmutató, pikáns kis Baedeckert, amelynek segítségével oly könnyen emelhet az ember a szerelm hepi és hupái, erdei, mezei, bokrai és esztéljai között. E poetikus bevezetés után pedig térjünk a tárgyra.

Ben Baker azonkívül, hogy egyetem utolsó évfolyamát végzi, szerkesztje az egyetem házi lapjának, amely a Vörös Papagály néven ismert. A Vörös Papagály nagyszerűen szerkesztett lap. Eleven, tiszta, van jobbnál jobb olvasni való. Amit az alábbi példa is igazol jelen cikkünk bázisa.

A Vörös Papagály legutóbbi számában "Kis tanácsadó ifjú hölgyeknek, akik egy csókolni vágyó férfi karjából nem tudnak megszabadulni" címmel értekezés jelent meg.

1. Ha férfi megcsókol, először vonagolni kell, minden erővel küzdeni az inzultus ellen, majd mind jobban el kell bagyadni, mind jobban elernyedni karjai között, mintegy jelezve, a női gyengédség hogyan hajlik meg a férfi brutális ereje előtt.

2. A csók alatt hunyd be a szemed és állj nagyon mereven — az esetleges többi csók alatt e pózban valamennyire lehet engedni, mint a katona, aki enged a háptákból, ha nem figyelik.

3. Csók alatt és csókok között a levegőt apró és gyors szippantásokkal kell inhalálni.

4. Az első, az ugynevezett támadó csók alatt a következő arckifejezéseknek kell elvonulni a megbántott leányka arcától — harag, szomorúság, kétségbeesés, öröm — nagyon fontos a következményekre tekintettel, hogy ezek a kifejezések pontosan regisztráltassanak.

5. Néha-néha fíckándozni kell, mintha ki akarná magát szabadítani mégis az ölelő karokból.

6. Karmolni kell és rugni, a mint arra alkalom kínálkozik — de azért az óvatosság nem árt. Nem kell mélyen karmolni — míg képes rá és elereszt.

7. Mikor érzed, hogy már el akar eresztetni, azonnal el kell ajánlani.

8. Ha a rendszabályokat pontosan betartod — egész biztos, hogy megint meg fognak csókolni.

Hát ehhez igazán nagyon kevés hozzátenni valónk lehet. Ez a Ben Baker nagyon ügyes fiú, nemcsak jó szerkesztő, de bizonyos tekintetben méltó versenytársa egy Boaccionak, Faublas lovagnak, don Juannak, Casanova Jakabnak. Ez a fiú feltárvetve lép ki az életbe, anyai bizonyos.

Ez az ifju ember megközelíti a nő ismeretének azt a fokát, a hol egy Heine, avagy egy Guy de Maupassant állott.

Ezt a fiut nehéz lenne még egy Teda Barának is elvesz-polni. Ez ismeri az összes trükköket.

Az összes trükköket, amiknek mind többiek mind áldozatul esnek.

Ugye, hölgyeim?

ITT AZ IDEJE

hogy megemlékezzél az óházában maradt rokonairól. Ha azt akarja, hogy

KARÁCSONY NAPJÁN

hálával emlegessék az Ön nevét, küldjön pénzt mihamarabb általunk és biztos lehet, hogy a pénz karácsony előtt megérkezik. Néhány dollárral boldoggá tesz egy egész családot, mert ma néhány dollárért sok koronát kapnak odaát.

BOLDOGSÁG

költözik abba a hajlékba, ahol nélkülözést nem ismernek. Magyarországon pénzért mindent lehet vásárolni. Tegye lehetővé pénzküldeményével, hogy gond nélkül nézhesse-nek a szigoru tél elé.

Pénzküldési áraink a legolcsóbbak és leggyorsabban eszközöljük a kifizetéseket. Minden kifizetést a címzett sajátkezüleg aláírt eredeti nyugtájával igazolunk.

A legalkalmasabb és legbecesebb karácsonyi ajándék itt Amerikában a

BETÉTKÖNYV

Lepje meg szeretett bankunk betétkönyvével, melyet nevére kiállítunk. A nálunk elhelyezett pénz nem csak 4 százalékkal kamatozik, de a betévi kivánságára bármikor visszafizetjük.

AMERICAN UNION BANK

Németh János, elnök

FOUZZLET: 10 East 22nd St. NEW YORK 1597 2nd Ave. cor. 83rd Street m. n. áll

1500 LETARTÓZTATÁS SZESZITALOK MIATT.

COLUMBUS, O., nov. 29. — Ezeröttszáz pálinkafőzőt és törvényszegőt tartóztattak le és itéltek el a proibíciós ügynökök működésének eredményeként az állam területén március óta, mondja Parker felügyelő jelentésében.

WINDSOR, W. Va., nov. 29.

— Az egyik helyi villanyos lép mentén közel félmillió tonna kőszén van felhalmozva. telep Ohio, West Virginia, Pennsylvania több városát látja el villamos árammal. Ez a szénmennyiség gyúlt ki, s d. n. Dél-Ausztrália, melynek lakossága kevesebb egy milliónál, tudták azt coltani.

AUSZTRÁLIA FELKAROLJA HÁBORUS VETERÁNJAIT.

PERTH, Ausztrália, nov. 29. — Dél-Ausztrália, melynek lakossága kevesebb egy milliónál, tudták azt coltani.

LLOYD GEORGE INDULÁSA HALASZTÁST SZENVED.

LONDON, nov. 29. — Lloyd George miniszterelnök valószínűleg képtelen lesz szombaton az indulásra Washingtonba, amint azt hivatalosan jelentik. A kormányoktól különben minden január elseje előtt induló hajóra fenntartott magának helyet, de azt hiszi, hogy december közepé körül minden körülmények között utra kelhet.

INDIANAPOLIS, nov. 29.

— A szövetségi bíróság esküdtésze bünsőnek mondotta ki James A. West városi bírót és másik hat logansportri lakost az italtilalmi törvény kijátszását célzó összeesküvésben. Anderson bíró West bíró két évi, a Leavenworth-fegyintézetben kitöltendő elzárására ítélt.

KISS EMIL Bankház

133 Second Ave., New York, N. Y.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank kizárólagos képviselője.

A Magyar Királyi Allami Jegyintézet kizárólagos képviselője.

A M. K. Allamv. Menetjegyiroda kizárólagos pénzküldési gyűjtőhelye.

Closely Bound

Obregon, az egy éves elnök

SZERDAN telik le Obregon generális elnöki terminusának az első tizenkét hónapja.

Sok szót lehet elmondani Obregon mellett, sokat ellene. És nagyon sok tényleg ama szóknak száma, a melyek akár mellette, akár ellene nyilatkoznak. Ez a szóáradat azonban nem változtat a tényen, hogy egy esztendeje van hatalmon s ha rézszeletiben talán nem is, a nagy átlagban beváltotta, amit hatalomba jutásakor megígért — rendbe szedte azt az országot, ahol előtte csak rendtelenség és anarchia tombolt.

Kétségtelen, hogy Mexico Porfirio Diaz óta olyan nyugodt és megelégedett nem volt, mint Obregon alatt.

Ez azonban nem annyit jelent, hogy a mexicói állapotok egyenértékűek azzal a hajdan való boldog állapottal, amely a Paradisomban uralkodott. Távolról sem. A mexicói állapotok olyanok ma is, amilyeneket az Egyesült Államokban például nem tűrnének el. Még mindig jelentkezik, habár csak sporadikusan, felkelések, apró forradalmak, miniatűr rablóhadjáratok. Mexicóban még egyre tart a villongásoknak, a falu-falu elleni harcolásnak az ideje.

A politikai helyzet mindennek mondható, csak teljesen szilárdnak nem, épen ezért a kormányzat nem annyira demokratikus, mint inkább diktatóri.

Mindezzel szemben azonban nem felejtjük el, hogy Mexico City tekintélye megerősödött — ha a nővéje meg is maradt azon a fokon, amelyet O. Henry és Richard Harding Davis anyai előszeretettel figurázott ki. Tagadhatatlan, hogy Obregon alatt a vasutak rendezettségére tettek valamit, hogy a gazdasági viszonyokat amennyire csak lehetett megjavították. sőt, még az agrárius visszaélések ellen is történtek lépések, valamint a bányák érdekében — ami nem kis szó.

Washingtonban még mindig nem ismerik el hivatalosan a mexicói kormányt. Az Egyesült Államok és déli szomszédja között némiképp még feszültnék mondható az érintkezés, a hang azonban, mintha már enyhébb lenne, mintha a nem hivatalos uton való közlekedés modora sokkal udvariasabb és megértőbb lenne, mint ennek előtte volt.

Obregon első tizenkét hónapját nem lehet elfecse-relt időnek tartani. Annyit tett a hazája érdekében és a külfölddel szemben, amennyit csak tehetett ilyen rövid idő alatt egy ennyire elhanyagolt államban.

Akik jönnek, akik mennek

BRIAND, a francia miniszterelnök elmegy Franciaországba és irthagyja a konferenciát, úgy, ahogy áll. A volt francia miniszterelnök, Viviani, követi a nyomdokait és december közepe táján távozik, tekintet nélkül arra, milyen állapotban lesz akkor a konferencia.

Ugyanakkor annak híre érkezik Londonból, hogy Lloyd George, az angol miniszterelnök minden lehető elkövet, hogy minél hamarabb Washingtonba érkezzen.

E két híradás nincs kapcsolatban egymással. A franciák nem azért mennek, mert eljön az angol és az angol nem azért jön most, mert a franciák elmentek.

A jövés-menés semmi logikai összefüggésben nincs egymással — mégis, nagyon jellemző a helyzetre, bármennyire a véletlen dolga is.

Jellemzi a helyzetet, amennyiben rávilágít, a franciák mennyire elvesztették, ugylátszik, az érdeklődésüket a konferenciát illetőleg, viszont az angol érdekeltségek mennyire kezdik komolyan venni.

Ami Franciaországot illeti, a konferencia elvégezte a főfeladatát. Ami Angliát illeti, a konferencia csak most veszi kezdetét.

A francia követek elvégezték, aminek elvégzésére elküldték őket. Elmondták a véleményüket a szárazföldi és tengeri lefegyverzésben, hangoztatták ismét Franciaország védtelen állapotát, könyörögtek a világ segítségéért — más igazán nem érdekli őket, elvégezték mindent, amit elvégezhettek. S amugy is tudják, Franciaország nem lesz nagy befolyással a washingtoni konferencia eredményére.

Ezzel szemben Anglia nagyon is tisztában van azzal, hogy mig 1914-ben a sorsa Franciaországgal függött össze, most meg az Egyesült Államokkal forrott össze. Nagyon is tisztában van azzal, hogy a sorsára nézve fontos fordulatok történhetnek az amerikai fővárosban. Anglia érdekeltségei a távol keleten vannak, a Csendes óceánon, Kinában. Anglia nem lehet könnyelmű, Anglia érzi a felelősséget, ami más nemzetek miatt is nyomja a vállát, nem szaladhat el, mikor kipanaszokta magát. Erzi, most van itt az ideje, hogy a nagy nemzetek megvessék a lábukat.

Ezért jön Anglia. Mint ahogy évszázadok alatt mindig jött.

S ezért megy Franciaország. Mint ahogy évszázadok óta egyebet se csinál.

DEJE

óházában maradt
hogy

SONY

névét, küldjön
és biztos lehet,
előtt megérkezik.
A tesz egy egész
dollárért sok korc-

GSÁG

ahol nélkülözést
országban pénzért
egy lehetővé pénz-
nélkül nézhesse-

ÖNYV

bankunk betét-
kiállításunk. A ná-
csak 4 százalé-
kivánságára bár-

ION BANK

FIGK:
1597 2nd Ave.
cor. 83rd Street
m. n. áll

50 millió dollár

50 millió dollár költ-
t katonáinak visszaho-
melyből valami 11 m-
lított lakóházakra a
katonái számára,
házak vételére és segé-
sára az özvegyek, özve-
gyek számára, 25 mil-
ió felépítésére farnagzala-

FÉLMILLIÓ TONN

DSOR, W. Va., nov. 29. —
egyik helyi villanyos
entén közel félmillió t-
szen van felhalmozva.
Ohio, West Virginia,
nyánia több városát lá-
mos árammal. Ez a vá-
nyiszer gyűlt ki, s e-
a farnagzok küzdelem-
t az eloltani.

SET

znek szomorú
ezen szerzett
ar, mert a mai
készeres ve-

L. Bankház

Second Ave.,
York, N. Y.
delmi Bank
éje.
gyjénytézet
éje.
gyjégyrodája
gyjégytöhelye.

gyilkos hetett az ezredes

elvezett zászlóalj" pa-
nosnoka valószínűen
leugrott a tengerbe.

ERULHATOTT ELMÉJE.

gokolba küldte a meg-
st követelő németeket.

WASHINGTON, nov. 29.

W. Whittlesey alezre-
az úgynevezett "elvezett
alj" parancsnoka, a kon-
tusi katonai érdemjel tu-
bosa és a világháború
kimagasló hőse, valószí-
nyűgilkosságot követelt
mint a Toloa hajóról, a
n utban volt New York-
avána felé. Szinte kétség-
már, hogy leugrott a ha-
s a hullámok közt lelte

ezredes részt vett az

szetlen hős" temetésén.
koporsó kísérő. A szertar-
nyira hatott rá, hogy
betegé tette az amugy
szerevezett embert
polt a harctéri borzal-
s a rémeket újralátá-
beleüthetett.

ezredes üzenete után

mar támadást intézett
merikai hadsereg a néme-
s felszabadította az
ottnak hitt zászlóaljat.

ezredes 50 millió

ezredes 50 millió
dollár költségnél folyósi-
tanak Argentínának.

YORK, nov. 29.

amerikai bankárokból álló
soport tegnap arról értesít-
ez argentinai kormányt,
az ötven millió dollár költsé-
onakozó kérelmét kedve-
intézköz el. A kölcsön
ez argentinai kormány
szepember elején kezdett
lódni.

ARGENTINA MÉRÉNYLŐNEK

ARGENTINA MÉRÉNYLŐNEK
ÉVES LANY-ÁLDÓZATA.

NEW CASTLE, Pa., nov. 29.

Az egész város megrendülve
ült, hogy a szép Clara
Lennox, 14 éves leányka,
ar nős Vern Rhyal állítóla-
áldozata meghalt.

NŐK BIZALOMMAL

NŐK BIZALOMMAL
szhatnak tanácsot hozniak,
levéltől is.
(Válasz titoktartás mellett)
MEGVÁLTO
GYÓGYSZERTAR
W. 25 Street, Cleveland, O.

BESZÉLGETÉS A BOLGÁR VÖRÖS KERESZT ELNÖKÉVEL

Irta: DR. DOBAY ISTVÁN,
a "Szabadság" európai munkatársa.

SZÓFIA, 1921. október 21.

A MEG RADOSLAVOV előtti regíme egyik legérdeke-
sebb alakja, s a változott idők dacára ma is közbe-
csülés és tisztelet tárgya, Bulgária régi békes korszakának
miniszterelnöke, a bulgár veres kereszt jelenlegi elnöke
Guéchoff.

A Boulevard Zar Asvoboditel (a felszabadító cár boule-
vard) csinos kis palotájának dolgozó szobájában fogad a fi-
nom, öreg ur.

Jóképű vén inas a szokásos török kávét helyezi elé,
magunkra maradunk. Első sorban a néhány nap előtt lap-
jaikban tárgyalt feltűnést keltő hír felől érdeklődöm:
— Lehetséges volna, kegyelmes uram, hogy a görögök
oly nagyszámú bolgár hadifoglyot tartanának vissza, holott
a neully békeszerződés értelmében valamennyinek már régen
ittthon kellene lennie?

— Mint minden hirtelen támadt híradás, ez is túlzott s
csak esékely részében igaz. Persze, hogy valamennyi hadi-
foglyunk még mindig nem jött haza Bulgáriába, de nem
azért, mert a görög hatóságok erőszakkal tartanák vissza,
hanem mert ők maguk ott akarnak maradni. Azt hiszem ez
kölesős, s mindenütt előfordult a háború befejezése óta.
Vagy megnősültek, görög nőt vettek feleségül, annak föld-
jén, házában maradtak, vagy pedig egyébkénti foglalkozá-
suk köti őket most Görögországhoz, ám nem lehetetlen, hogy
nehányuknak nyoma valami a lelkiismeretét s félnek haza-
jönni, de hát ez ugyebár másútt is megtörtént, főleg talán
az Orszórszágban maradt hadifoglyoknál, a kik vörös érde-
keltségük miatt nem mernek régi becsületes hazájukba visz-
szatérni. Több dolgot ad már ma nekünk az orosz menekül-
tek s a Szovjetországból vállalt éhező gyermekek elhelyezé-
sére. Amint bizonyára hallotta és látja, a lakásnép Szófiában
is igen nagy, a menekült oroszok oly tömegben léptek el Bul-
gáriát is, hogy hatóságainknak a legnagyobb erőfeszítésbe
kerül, hogy valahogy emberi módon elhelyezzük őket. Szó-
fiába még a vagyonosabbak kerültek, — vagyon alatt értem,
hogy van még eladni valójuk, — a kirakatok tele vannak
orosz ékszerekkel, prémmel, régiséggel, régi ezüsttel, arany-
nyal — ezek még ideig-óráig el tudják tartani magukat, sőt
szállodákban is bérelhetnek még lakást, de mi lesz később?
Ha még két-három évig haza nem térhetnek, mihez kezdenek
csak a finom, előkelő dámák, akik valamennyien nyelvme-
sternők még sem lehetnek, az egyelőre kiszámíthatatlan.

Öt ezer éhező szovjet gyermeket is vállaltunk újabban.
Eppen ma kaptam Nansenől ezt a hosszú táviratot, (olvas-
sa). "Fogadják elnök ur s a bolgár kormány leghálásab kö-
szönetünket... stb." főleg a dolog sürgősségét hangoztatja
Nansen s kéri, hogy haladék nélkül tegyük meg a szükséges
lépéseket, mert minden késedelmes nap sok-sok ezer orosz
gyermek pusztulását jelent.

Önkéntlenül kérdelem: hová fog mindez vezetni? az
amugy is lerongyolt és elszegényedett Európába tömegesen
özönlenek a köldüssé vált Orszórszágból a menekülő és éhez-
ő szerencsétlenek százezei, mi lesz, ha a nyugati Európa
sem tudja majd őket többé elhelyezni és eltartani?
— Egyelőre, — folytatja Guéchoff elnök — még nem
döntött a kormány, centrális gyermekmenhelyeket szere-
lünk-e fel, vagy pedig a falusi parasztság között osztjuk
szét az érkező öt ezer orosz gyermeket. Mindenesetre súlyos
probléma anyi más baj mellett, s kérdés, hogy az utóbbi
megoldás nem fog-e éppen az érdekelt parasztság nál nehé-
ségebe ütközni. Összefogom Önt az orosz vörös kereszt it-
teni képviselőjével Monsieur Feldmannal, az orosz nyo-
morság sok szomorú, de érdekes részletével fogja Önt meg-
ismertetni. Amikor már a kirakatokban a háborus rendje-
lek, a nevekkel, emléksorokkal televesztett cigarettá-tárcák,
tisztí kardok, családi emlékek tűnnek fel, — az orosz szomo-
ruság maga magáról regél.

A háború magánjellegű következményeiről, a háború
szerencsétlen gazdasági és politikai hatásaira térünk át.
— Ha Bulgária nem keveredett volna háborúba, —
mondja elgondolkodva Guéchoff elnök, — hol volna ez az
ország, micsoda bőség, jólét volt itt az én időmben! S az a
szomorú, hogy míg Magyarországnak lehetetlen volt kitér-
nie az események elől, Bulgária némi diplomatikus egyen-
súlyozással könnyen elkerülhette volna a katasztrófát. Ter-
mészetes, nem akarok én itt személyeket okolni, a szerepök
ugy is eléggé bűnhődnek. A "mult hibáit most fiatal kirá-
lyunk fiatal korát felejtette okos, nyugodt, megfontolt visel-
kedésével helyrehozni siet. Boris király ma legalább is oly
népszerű Bulgáriában, mint volt az öreg király uralodása
legvirágzóbb idején. Hát Önöknel, hogy állanak a dolgok,
meg fogják rázkódtatás nélkül oldhatni a királykérdést...?
Hogy van az Önök büszkesége gróf Apponyi Albert? Vél
szerencsém öt ismerhetni. Egy Bécs-Budapesti utam folya-
mán mutatót be berlini barátom, Stein professor a gróf-
nak. Azóta nálunk is járt a nemes gróf. Ritkán tett rám
ember akkora hatást, mint ez a böles magyar. Szerencsésről
beszélhetnek, hogy van egy Apponyi Albertjük. Andrassy
Gyula gróf, Heczdys Loránd, Teleki Pál gróf érdeklik meg
közélebről. Bethlen István grófot nem ismerte, kvalitásai-
ról azonban a legjobbat hallja.

— Termékeny az Önök híres buzatermő földje, a Deák,
a Tiszák, az Apponyi által elvetett magból kell, hogy még
bő termés keljen az Isten áldotta magyar ugaron.

— A különböző szövetségi biz-
tosítási hivatalok főnökeinek költ-
ségvetése.
Ezelőtt a miniszterek és biz-
tosok maguk állapították meg
hogy milyen összegre van szük-
ségük, megszabták, tekintet
nélkül arra, hogy jut-e olyan
nagy összeg a kincstárba be-
folyó adókból és vámokból.
Most Dawes alaposan megnyir-
bálta a költségvetéseket.
A régi szokás szerint a kon-
gresszusnak volt nyolc vagy
tíz különböző bizottsága a mi-
niszterek és biztosok költség-
vetési előterjesztésének kezelé-
sére. Ezek a bizottságok, ép-
ügy, mint a miniszteriumok,
nem sokat törődtek avval, hogy
mennyire fog majd rugni, a
végösszeg. Most azonban van
egy ember, Charles G. Dawes
Dawes állapította meg, hogy
meltányos-e a miniszteriumok
összes előterjesztéseket. Ennek két kápija a perzsa kormány.

Ne
szenvedjen
hátfájás
hasgatások
miatt

Hozassa meg a
VÖRÖS KERESZT
KÖSZVÉNYKÉSZLETET,
mely három finom erős
szerből, Oreon kanalas
köszvény orvosságból, Vil-
lanykenőcsből és Köszvény
kapszulákból áll s az egész
ára három dollár. Biztos és
hatásos orvosságok. Hogy a
valódiit kapja, küldje ren-
delését a három dollárral
együtt erre a címre:
VÖRÖS KERESZT PATIKA
8901 Buckeye Road,
Cleveland, O.

a bizottságnak egy-egy albi-
zottsága van mindegyik minisz-
teriumban s ez az albizottság
dönt elcsönök a költségvetés
fölött, amit már előbb alapo-
san megfésült Dawes generá-
lis, a költségvetési igazgató.
Az albizottság fogalmazza meg
a költségvetési javaslatot
mindegyik miniszterium ré-
szére, a javaslaton azután mó-
dositásokat eszközölhet a har-
mincöttagú költségvetési bi-
zottság.

Dawes és a bizottság tagjai
ugy vélekednek, hogy máris
vagy 86 millió dollár ment-
tek meg a nemzetnek a költ-
ségvetés előzetes megnyirbála-
sával. Most meg a kongresszus
is nyírbálhat rajtuk, ha jónak
véli.

Dawes generális a kormány
bevásárló rendszerén is változ-
tatott. Eddig mindegyik mi-
niszterium maga kötött szerző-
déseket a szükségleteinek szál-
lítására vonatkozóan, most
azonban leltárt vettek az ösz-
szes ügyosztályoknál s amire
nem volt szükség az egyikben,
azt átszállították a másikba,
ahol használni tudják. A kellé-
keket ezentel egyszerűre vásá-
rosítja meg a kormány és szét-
osztja a különböző miniszteriu-
mok és hivatalok között.

Megnősült a herceg gazdagon

Lord Mountbatten Anglia leg-
gazdagabb lányát fogja
oltárhoz vezetni.

NAGY SZENZACIO.
A menyasszony nem szármá-
si előkelő családból.

LONDON, nov. 29. Most
már egészen bizonyos, hogy az
ifjú lord Mountbatten, Batten-
berg herceg másodsüzlött fia,
a legközelebbi jövőben oltár-
hoz fogja vezetni Miss Edwina
Ashleyt, aki nemesak egyike
Anglia legszebb leányainak, de
együttal a leggazdagabbak
egyike is.

A házassági törv igen nagy
szenzáció az előkelő londoni
társaságban, ahol már az is
meglehető izgalmat okozott,
hogy Mary királyi hercegnő
nem valami királyfihoz fog fe-
leségül menni, hanem "csak"
egy egyszerű grófhoz, Louis
Lasealleshez.

Louis Battenberg herceg fiá-
nak és a gazdag polgárlány-
nak a házasságát már régebbi
idő óta terveztek a fiatalok, a
herceg azonban, ugylátszik,
hosszu ideig nem akart a
"mesaliancoba" beleegyezni.
A vagyon azonban, ah a
nagy vagyon, még egy Batten-
berg herceg szívét is képes
megpuhítani.

KARÁCSONY

a civilizált világ legszebb ünnepe, amelyen mindenki megemlékszik szeretetéről és barátairól. Aki az ünnep alkalmából pénzt akar küldeni postán, vagy táviratilag

Magyarországba Jugoszláviába Csehoszlovákiába Romániába

jól teszi, ha már most intézkedik, mert pénzküldeménye így bizonyosan megérkezik, mikorra kigyulladnak a karácsonyfák.

Küldjön most táviratilag Koronákat vagy dollárokat Magyarországba

BANKHÁZAM TEKINTÉLYE ÉS LEGKIVÁLÓBB ÖSSZEKÖTTETÉSEI MINDEN ÜGYFELEM SZÁMÁRA BIZTOSITJAK A LEGMELTÁNYOSABB ÁRFOLYAMOT ÉS PONTOS KIFIZETÉST.

Kérjen karácsonyi pénzküldési árjegyzéket

KISS EMIL Bankháza

133 Second Ave., New York, N. Y.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank
kizárólagos képviselője.

A Magyar Királyi Államvasutak Menetjegyi iródjának
kizárólagos képviselője.

A Magyar Királyi Állami Jegyintézet megbízásából a magyar lebelgyezési bankjegyek hivatalos gyűjtőhelye.

Alapított 1898-ban

A tengeri fegyverkezésnek
mérészkése dolgában immár
küzszöbön áll a megegyezés.

(Folyt. az 1-86 oldalról)

döntetett a Wilson által alapí-
tott liga kapuinál? Ha az Egye-
sült Államok mindenáron távol
akar maradni a mi bajainktól,
akkor mi szükség van arra,
hogy még fokozza is itt a fejte-
lenseget?

Németországnak mi beleszó-
lása sincsen a lefegyverzésbe,
hiszen azt az ő részére már
Versaillesben elintézték. Német-
ország csak azért szeretne részt-
venni a konferencián, hogy mo-
natóriumot esikarjon ki és a
londoni ultimátum határozomá-
nyainak a revízióját. Talán
ezért hívták egybe a washingtoni
konferenciát?

A L'Intrensigeant szerint Né-
metország tiltakozni akar hiva-
talosan a Briand állításai ellen,
amely állításokat azonban a fej-
lemények, fájdalom, nagyon is
igazolják.

sen paprikásan feleltetett az
ügyésznek.
"Amikor visszajöttem",
mondotta, "Virginia a ruháját
dobálta le magáról. Az egyik
ujja cafatokban lógott és ezt
én segitettem leszakítani. Ké-
sőbb azt mondottam a szálloda
segédmenagerének, hogy a
leány beteg és, hogy másik
szobát kell neki adni.

Nem ő volt az, aki a jeget a
Miss Rappe testére helyezte,
sőt ő vette azt el onnan. Miss
Delmont követelte, hogy tegye
vissza és erre mondta ő neki
azt, hogy ne kiabáljon, mert
kiddobja az ablakon. Ekkor már
Miss Rappe önkivételben volt.

Nem táncolt Miss Rappeval,
aki egyáltalán nem táncolt,
hanem Miss Blakeval, akit az-
nap látott először — életében.
Miss Taubeval volt találkozája
és ahhoz akart átöltözködni.
Az úgy a végéhez közeledik,
azonban előbb még a vád fog-
ja előterjeszteni az ellenbiz-
nyítékat, amelyekkel a véde-
lem tanult cáfolni akarja. Va-
lószerű, hogy több meglepetés-
re lesz még kilátás, mielőtt az
úgy az esküdtek kezébe kerül-
ne, ami valószínű, hogy csak
esitörtétkön történik meg.

LANDRURA FEJLESZTÉS
KÉR AZ ÁLLAMÜGYÉSZ.
VERSAILLES, nov. 29. —
A kékszakállú Landru leverten
ült ma a vádlottak padján, s
figyelemmel hallgatta Godefroy
ügyész vádbeszédét, melyben
Landru fejté ki.

Az ügyész összefoglalta a bi-
zonysítási eljárás adatait, s ki-
jelentette, hogy a bizonyítékok
következtesen beigazolják, hogy
Landru 285 kedvese közül tizet
meggyilkolt, s holttestüket Gam-
baisban, a villájában hamuá-
gette. Ezek alapján azt kérte,
hogy a bíróság küldje Landrut
a nyaklító alá.

elől 9 éves leányuk, Ardith
esodátatosan elmenekült, mai
nappal eloszlott, amikor elfog-
ták a szomszédban lakó 20 éves
Silas Rycher farmer fiut, aki
beismerte, hogy mind a négyet
nehéz dekadarabban verte ösz-
sze. Beismerte azt is, hogy tu-
domása szerint \$1.500 készpénzt
tartottak elrejtve a házukban
ártesülése szerint, s ezt akarta
elrabolni.

MŰVÉSZI ALKOTÁSOK A
SZELLEMEK VEZETÉSÉVEL
TOLEDO, O., nov. 29. —
Óriási érdeklődéssel figyelik
a művészeti kritikuskok és a psy-
chika hallgatói Mrs. Katie G.
Georgit és annak olajfestmé-
nyeit.

A műbírákól az mondják,
hogy munkái minden előképi-
tés és tanítás nélkül valószággal
esodával határosak.

A psychika tanulói azt mon-
dják, hogy festményeit Rubens,
Rembrandt és más régi mestek
szellemének behatása alatt
készíti. Az a véleményük, hogy
amint azok befolyása tökélete-
sedik felette, amint az asszony
lágy figyelmét megragadják.

Hetven éve szolgálja
Knauth, Nachod & Kuhne
az Egyesült Államok idegen szármá-
sú lakosait: a rokonok-
nak való pénzküldésben.
Külön szervezeten van erre a
célra és számtalan külföldi ösz-
szkötöttésünk után képesek
vagyunk a leggyorsabban és leg-
pontosabban kifizetni felelté-
ket.
Money Ordert kiállítunk bár-
mely külföldi pénznemre, vagy
amerikai dollárokra, de küldünk
pénzt bankcsek vagy kábel utá-
ján is.
Kérdezz meg bankárját a
K. N. & K. cég felől, vagy for-
dultolj közvetlenül erre a címre:

**Hetven éve szolgálja
Knauth, Nachod & Kuhne**

120 BROADWAY
NEW YORK

United States Lines

Közép- és Kelet-Európai Főügyintéző:
NORTH GERMAN LLOYD

NEW YORKBÓL egyenesen minden átszállás nélkül
CHERBOURGÉRA ÉS BREMÁRA

A legnagyobb és leggyorsabb hajók amerikai és német kikötők közt.

AMERICA	December 10, Január 20
GEORGE WASHINGTON	December 31, Február 17
BUOULGNABA:	December 3, Január 14
HUDSON	December 10, Január 20
PRINCESS MATOIKÁ	December 31, Február 17
POTOMAC	December 31, Február 17
BOULGNABA:	December 14, Január 31
CENTENNIAL STATE	December 27, Január 17
PANHANDLE STATE	December 27, Január 17

Ezen hajókon harmadosztályú utasok kényelmére 2, 4 és 6 ágyváltó ellátott kabinok vannak. Elegendő és naponta változó étel, forrázó és tisztálkodási eszközök.

UNITED STATES LINES
6 BROADWAY NEW YORK
MOORE & McCORMACK COMPANY, Inc.,
ROOSEVELT STEAMSHIP COMPANY, Inc.,
UNITED AMERICAN LINES, Inc.

Fő ügyvezető: U. S. SHIPPING BOARD megbízásából

